

Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ

ΕΝ ΜΕΣΑΙΣ ΝΕΩΤΕΡΑΙΣ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΜΙΑΝ ἡμέραν ἔλαβον
τὴν ἐξῆς ἐπιστολήν:

«Φίλε μου καὶ ἰῶστε
[ἑταῖρε!

« Οὐ δύναμαι ἐπὶ πλεῖον
» τὴν τοῦ Πλούτωνος δυνα-
» στεῖαν φέρειν. Αὖριον κα-
» ταλείπω τὰ ζοφερά ταῦτα
» δώματα τοῦ Ἄδου καὶ ἀ-
» νέρχομαι ὅπως ἴδω καὶ πά-
» λιν τὴν κλεινὴν τῆς Παλλά-
»δος πόλιν. Σωκράτης.»

Ἐννοεῖτε τὴν ἔκπληξίν
μου! Τί ἄλλο ἡδυνάμην
ποτὲ θειότερον καὶ μᾶλλον
εὐχάριστον νὰ ἀποκτήσω
ζῶν ἢ τὸ νὰ τύχω τῆς τι-
μῆς νὰ ξεναγήσω ἀρχαῖον
Ἀθηναῖον καὶ δὴ τὸν ἀν-
δρῶν σοφώτατον Σωκράτην.

Ἐσπευσα εἰς Αἴγιναν ὁπόθεν ἐκ τῆς Ἀχερουσίας λίμνης θὰ
ἀπέπλει ὁ μέγας σοφός. Τὸν ἐδεξιώθην μετὰ συγκινήσεως καὶ
ἡσπάσθην αὐτὸν ἐπανειλημμένως.

Εὐρισκόμεθα ἐπὶ ἐνὸς ἀτμοπλοίου τοῦ Γουδῆ καὶ συνδιελεγό-
μεθα περὶ διαφόρων ἀντικειμένων, ὅτε αἰφνίδιος συριγμὸς ἀνήγ-
γειλεν ἡμῖν ὅτι ἐφθάσαμεν εἰς Πειραιᾶ. Εὐθὺς μυριάδες λεμβού-
χων περιεκύκλωσαν τὸ πλοῖον καὶ πολλοὶ ἀνερχόμενοι ἐπὶ τοῦ
καταστρώματος μᾶς παρεκίνουν ν' ἀποβιθασθῶμεν εἰς τὰς λέμ-
δους των.

—Καὶ οἱ ταξειδιωτικοὶ σας σάκκοι, τὰ βαγάρια βαρβαριστί

λεγόμενα, ὦ Σώκρατες, ποῦ εἶνε ; Τὰ ἀφήσατε κάτω ἴσως ἐν τῷ θαλαμίσκῳ ; . . .

— ὦ φίλτατε, μοὶ λέγει ἐκεῖνος. Ἐγὼ οὐδέποτε φέρω τοιαῦτα. Βλέπεις τὸν χιτῶνά μου καὶ τὸ ἱμάτιον ; Εἶνε τὰ μόνα ἐφόδια τοῦ βίου μου . . .

“Οτε ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τελωνεῖον ἔστη ἐνεδὸς πρὸ τοῦ πρωτοφανοῦς θεάματος. Δὲν κατελάμβανε ποσῶς τί συμβαίνει.

— Ἄλλὰ τί τοῦτο δηλοῖ, ὦ λῶστε ; μοὶ λέγει ἀποτρεχθεὶς πρὸς ἐμέ. Τί αἱ σκιαὶ αὗται καὶ ὁ θόρυβος καὶ τὰ μυρία ταῦτα δέματα καὶ αἱ σκευαί. Μὴ ἐπὶ στρατείαν τινὰ πηρασκευάζωνται αἱ Ἀθηναῖοι ; . . . Τί δὲ οὗτος ὁ ἀνὴρ ὁ οὕτως ἀγρίως ἡμᾶς ἀτενίζων καὶ τὸν ἕτερον πόδα ὑποσχάζων ; . . .

— Οὗτος, ὦ Σώκρατες, εἶνε ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος ὁ γνωστός Κολοκοτρώνης, τοῦ Πειραιῶς ἢ λωποδυτάγγρα, ὅστις βλέπων σε οὕτω γυμνὸν καὶ ἀκάθαρτον σὲ ἐξέλαβεν ἴσως ὡς λωποδύτην τινὰ καὶ ὑποπτον ἀνθρώπων.

— Ἄλλ’ ἄρτι ἐλουσάμην, ὦ βέλτιστε !

— ὦ, αὐτὸ δὲν σημαίνει τίποτε. Ἡμεῖς δὲν λουόμεθα ποτέ. Τὸ ἐξωτερικόν, ὦ Σώκρατες, ἐξετάζομεν ἡμεῖς. Τὸ σῶμα ἔσωθεν ἅς εἶνε πλήρες ρύπου, τοῦτο δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει ποσῶς . . . Ἄλλ’ ἅς σπεύσωμεν, ὦ φίλτατε ἀνδρῶν, ἀκούω συριγμὸν καὶ ὁ συρμὸς θὰ ἀναχωρήσῃ.

Ἐφθάσαμεν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου ὅπου ὁ μέγας φιλόσοφος ἐθεᾶτο τὸ τεράστιον μεγαθήριον ὅπερ ἐξηρεύετο ἄφθονον ἀτμόν.

— Τί εἶδους ζῶν ἔστι τόδε ; . . . μοὶ λέγει τεταραγμένος ὁ Σωκράτης.

— Μηχανή ἐστίν αὕτη καὶ οὐχὶ ζῶν . . . Ἀτμοκίνητός τις συσκευή . . .

— Καὶ ποῦ αὕτη ἔχει ;

— Ἀθήναζε, ὦ Σώκρατες εἰς τὸ κλεινόν σου ἄστν ! . .

Καὶ εἰσῆλθομεν εἰς μίαν τῶν ἀμαξῶν τοῦ συρμοῦ α’ θέσεως, ὅπου πλήθος συσσωρευθὲν περὶ τὴν θυρίδα ἐθεᾶτο μετ’ ἐκπλήξεως τὸν ἀνυπόδητον φιλόσοφον ἐξηπλωμένον ἐπὶ τοῦ ἐδωλίου τῆς α’ θέσεως.

Ἐγὼ τότε ἐξαγαγὼν τὴν σιγαροθήκην μου :

— Καπνίζεις, ὦ Σώκρατες, τῷ λέγω προτεινῶν αὐτῷ ἐν ποῦρον . . .

— Τί σημαίνει τοῦτο, ὦ βέλτιστε ; Μὴ πυρὰ ἢ ζέον ὕδωρ εἰμὶ ὅπως καπνίσω ; . . .

— Οὐ τοῦτο λέγω, ἀλλ’ ἐὰν τοῦτο νὰ καπνίσῃς θέλεις ; καὶ

ἔδειξα αὐτῷ πῶς τοῦτο μεταχειρίζομεθα πρὸς τέρψιν καὶ διασχέ-
δασιν . . .

— ὦ Ζεῦ καὶ θεοί! μὰ τὸν κῦνα, οὐδεπώποτ' ἂν δυνηθῇν
τοῦτο ἐξευρεῖν! . . . Ἄλλ' ἔστι τοῦτο ἡδονή τις, ᾧ μακάριοι; . . .
Καὶ συγχρόνως ἀνιστάμενος.

— Ἄλλ' ᾧ τοῦ δαίμονος! οὐκ ἂν ἐπενέγκοιμ' ἐπὶ πλεῖον τὸν
σεισμὸν καὶ τὸν δοῦπον καὶ τὸν τάραχον τῆς μηχανῆς ταύτης!
Διατί οὐ ποσὶ πρὸς τὴν πόλιν οὐκ ἐπορεύθημεν; . . .

— Μὲ τοὺς πόδας, ᾧ Σώκρατες; ἀλλὰ μόνον οἱ χυδαῖοι καὶ
οἱ παῖδες σήμερον βαδίζουν μὲ τοὺς πόδας, ᾧ σοφώτατε ἀνδρῶν!
Μόλις ἐφθάσαμεν εἰς Ἀθήνας, φωναὶ ἀδιάκοποι ἀντηχοῦσιν
ἐπὶ τῆς ἀποβάθρας.

— « Ἀκρόπολις, Ἐφημερίς τοῦ Κορομηλαῖ, καὶ Νέα Ἐφημερίς! »

— « Κουλούρια, Κουλουράκια φρέσκα! »

— « Πάσσα - τέμπο! — Ἐδῶ τὸ μελένιο καὶ τὸ ζαχαρω-
μένο! . . . »

— Τί ἔστι ταῦτα πάντα, ᾧ φίλε, τί ταῦτα δηλοῖ; . . . μὲ ἐρωτᾷ
ἐκστατικὸς ὁ Σωκράτης.

— Πωληταὶ οὗτοι εἰσίν, ᾧ Σώκρατες!

— Ἀλλὰ πῶς οὗτοι τὴν Ἀκρόπολιν οἱ βέβηλοι πωλοῦσι, τὴν
ἱερὰν Ἀκρόπολιν ἐφ' ἧς ἡ θεὸς μὲ ἄγρυπνον δόρυ φρουρεῖ.

— Οὐχὶ τὴν Ἀκρόπολιν, τὸ ἔρεισμα τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὴν
ἐφημερίδα « Ἀκρόπολιν » πωλοῦσι.

— Τί δὲ σημαίνει ἐφημερίς καὶ γὰρ ἀμαθέστατος δοκῶ τῆς
ἐλληνικῆς, οὐδὲ μὰ τὸν Ἀπόλλω τὴν μητροικὴν συνίημι γλῶσσαν . .

— Εἶνε αὕτη χάρτης τετυπωμένος ἐφ' αὐτὰς εἰδήσεις ἀνα-
γράφουσιν . . .

— Φερ' ὠνούμεθα τινὰ αὐτῶν! Καὶ ἐξήγαγε τὸν μόνον ὄβο-
λὸν ὃν ἐκράτει εἰς τὸ στόμα κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθιμον . . .

— Ἄλλ', ᾧ Σώκρατες, οὐ δεκτοὶ πλέον οἱ ἀρχαῖοι ὄβολοι . .
καὶ ἐξαγαγὼν ἐκ τοῦ θυλακίου μου δεκάραν :

— Ἰδού, οἱ σημερινοὶ ὄβολοί μας . . .

— Ἐχει ἀνάγλυπτον τὴν Ἀθηναῖν ὁ νέος ὄβολος τοῦ ἄστεως; . . .

— Οὐχί, ἀλλὰ τὸν βασιλέα Γεώργιον τὸν Α'.

— Τί! Βασιλέα Γεώργιον! οὐκέτι δημοκρατεῖσθε!

— Οὐχί, ᾧ Σώκρατες, εἴμεθα συνταγματικὸν Βασίλειον.

— ὦ εὐδαίμον λαέ . . . Οὐ πνίγει πλέον ὑμᾶς ἡ Πνύξ καὶ
τὸ σμῆνος τῶν ρητόρων! . . .

— Δυστυχῶς εἶνε τὸ αὐτό . . . Μόνον ὅτι πληρώνομεν ἐν καὶ
ἡμῖς ἑκατομμύριον διὰ νὰ ἔχωμεν καὶ βασιλέα . . .

Ὁ Σωκράτης ἐν τῷ μεταξὺ ἀνέπτυσσε τὴν ἐφημερίδα καὶ

ἀνεγίνωσκε. Συχνάκις ἔκαμνε διαφόρους μορφασμούς μὴ ἐννοῶν τὰ γραφόμενα καὶ διέκοπτε τὴν ἀνάγνωσιν ἐρωτῶν:

— Καὶ τί τὸ «ρουσφέτιον» δηλοῖ, ὦ βέλτιστε; βαρβαρική τις ἔοικεν ἡ λέξις; οὐ γὰρ πώ ποτε ταύτη ἐχρησάμην.

— ὦ, φίλτατε φιλόσοφε. Ἡ λέξις «ρουσφέτιον» ὡς καὶ τὸ πρᾶγμα ὃ δηλοῖ ἦτο ἄγνωστος ἡμῖν. Δὲν ὑπάρχει λέξις τοιαύτη. Ἀλλὰ ἐν τούτοις εἶνε τὸ ἐλληνικώτατον τῶν προϊόντων. . . . Μείνε ὀλίγον χρόνον παρ' ἡμῖν καὶ θά το μάθῃς. . . . Ἀλλ' ἀνάγκη πᾶσα προηγουμένως νὰ προμηθευθῇς πῖλον ὑψηλόν, ὑποδήματα, κολλάρια καὶ λαιμοδέτην ποικιλόχρουν ὅπως καταστῇς εὐπαρουσίαστος καὶ οὕτω δυνηθῶμεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν καὶ τοὺς ἐν τοῖς πράγμασι. . . .

— Καὶ ποῖοι εἶνε οὗτοι; μὲ διακόπτει ὁ Σωκράτης.

— ὦ! σήμερον ἐν τοῖς πράγμασιν εἶνε τὸ «Κορδόνι».

— Τὸ Κορδόνι! Ἀλλη πάλιν ἄγνωστος δι' ἐμέ λέξις! Τάχ' οὖν οἷαν λαλεῖτε ὑμεῖς γλῶτταν; . . . Μὴ τὸ κορδόνι τὸν «γόρδειον δεσμόν» αἰνίττεται; . . .

— Παραπλήσιόν τι πρὸς ἐκεῖνον εἶνε καὶ τοῦτο, διότι τούτου θραυσθέντος διὰ τοῦ ξίφους ἐάλω παραχρῆμα ἡ ἐξουσία.

— Ἀλλὰ τί εἶνε αὐταὶ αἱ φοβεραὶ νεφέλαι! φωνεῖ ὁ Σωκράτης βλέπων ἔντρομος τὰ νέφη τοῦ κονιορτοῦ. Μήπω ἔχομεν πάλιν «Νεφέλας» Ἀριστοφανείους. ὦ Ζεῦ καὶ θεοί! Πανταχοῦ λοιπὸν αὐταὶ θά με διώκωσι τὸν δαίλαιον!

— Οὐχὶ μόνον σέ, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ σύμπαντας ἡμᾶς διώκουσι τανῦν αἱ νεφέλαι. Εἶνε δεινὴ μάστιξ πλήττουσα καὶ τάλαιπωροῦσα μυριοτρόπως τοὺς Ἀθηναίους. Ἴδε ὅποια νέφη. Οὐ σοὶ δοκοῦσιν αἱ Ἀθῆναι πραγματικὴ τις Νεφελοκοκχυγία; . . . Ὅλοι οἱ νεώτεροι Ἀθηναῖοι εἴμεθα τόσον εὐπετεῖς, τόσον ἐλαφροί, ὥστε διηνεκῶς ἀεροβατοῦμεν.

— Ἀλλὰ τίνες εἰσὶν οὗτοι οἱ ἰσχυροί, πελιδνοὶ μεθ' ὑάλων εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, οἵτινες οὕτω κλασαυχενίζοντες βαδίζουσι; οἷον φρόνημα ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι! Οἷος κόμπος καὶ στόμφος! . .

— Οὗτοι, ὦ Σώκρατες, εἶνε ποιηταὶ ἔξοχοι καὶ μεγάλοι. . . Δὲν κρατοῦσι μὲν ὡς ὁ τυφλὸς Ὅμηρος λῦραν εἰς χεῖρας, ἀλλὰ κάλαμον δεινόν, ὃν ἐμβάπτουσιν ἐν τῷ ἰῷ τῆς ἐχίδνης. . .

— Αὐτοὶ δὲ οἱ παχεῖς, οἱ ρακένδυτοι πωγωνοφόροι, οἱ κεκυφότες καὶ ἀσθμαίνοντες, οἱ ταπεινοὶ τὸ βλέμμα μὲ ἐσχισμένους καὶ κατεσπιλωμένους πῖλους καὶ φυσιογνωμίας χυδαίας; . .

— Οὗτοι εἶνε διδάσκαλοι καὶ καθηγηταί, φιλόσοφοι καὶ παιδοτρίβαι τῆς νεωτέρας γενεᾶς. . .

— Οὗτος δὲ ὁ χειρονομῶν καὶ κραυγὰς βállων ὡσεὶ μαινό-

μενος καὶ ἀγρίως ὠρυόμενος καὶ ταυρηδὲν ὑποβλέπων, ὑπὸ μάλης δὲ δέσμην χάρτου κρατῶν τίς ἐστι ;

— Δικηγόρος, ὃ ἐστὶ τῆς Θέμιδος θεράπων, ὦ Σώκρατες.

— Οὗτος δὲ ὁ κάτισχνος καὶ κατεσκληκώς, ὁ ζῆρόν ἄρτον μετὰ βουλιμίας καταβροχθίζων, ὅστις πλήρης ἐστὶ ρύπου καὶ κο-
νιοῦτοῦ, ἔχει δὲ βλέμμα ἐσθεςμένον καὶ ὥχρόν, μόλις δὲ σύρεται ἐπὶ τῆς γῆς τίς ἐστίν ; . . .

— Οὗτος, ὦ ἀνδρῶν σοφώτατε, εἶνε καλλιτέχνης . . .

— Καλλιτέχνης ! μὰ τὸν κῦνα, οὐδ' οἱ λιμώττοντες τὸ πάλαϊ κατὰ τὴν ἐπὶ Περικλέους νόσον τοιαύτην δεινὴν καὶ θλιβεράν θεάν παρεῖχον. Οὗτοι οὖν εἰσιν οἱ Πραξιτέλεις καὶ Ζεῦξιδες ὑμῶν, ὦ βέλτιστε ;

— Αὐτοί, ὦ Σώκρατες, αὐτότατοι !

— Ἀλλὰ ποῦ εἰσιν οἱ ναοί, τὰ θέατρα, αἱ παλαίστραι, τὰ γυμνάσια, τὰ στάδια καὶ αἱ Στοαὶ ὑμῶν ; . . .

— Ἄς ἀναβῶμεν, ὦ Σώκρατες, ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, ὅπως ἐπισκοπήσωμεν ἐκεῖθεν ταχέως πάντα ταῦτα καὶ θαυμάσης τὸ πνεῦμα καὶ τὴν διάνοιαν τῶν ἀπογόνων σου . . .

Καὶ ἅμ' ἔπος ἅμ' ἔργον ! Ὑψώσας τὴν ράβδον ἔνευσα εἰς ἀμαξηλάτην καὶ ἀναβάντες τὸ διετάξαμεν νὰ μας φέρῃ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως. Ὁ Σωκράτης μόλις ἀνελθὼν τὴν κλίμακα τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἰδὼν τὸ οἰκτρὸν θέαμα δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα . . .

— ὦ Θεοί ! ἐφώνησεν, οἷον δεινὸν θέαμα ποτιδέρκουσιν οἱ ὀφθαλμοί μου ! Ποῦ εἶνε ὁ Παρθενών ! Ποῦ τὸ Ἑρέχθειον ! Ποῦ ἡ Πινακοθήκη καὶ τὰ γαλακτόχροα προπύλαια ! ὦ οἴχεται ἀπιοῦσα ἡ ἄριτος ἐκείνη αἴγλη ! . . Ἀθηνᾶ ! Ἀθηνᾶ ! Ἀθηνᾶ ! . . Οὐδαμοῦ, φεῦ ! ἀντιλαμβάνομαι τῆς γλυκείας φωνῆς σου, ὦ πολιοῦχος θεά ! Οὐ φώνημα σὸν ἀκούω οὐδὲ ξυναρπάζω φρενὶ καὶ ἄποπτος εἶ, ὦ Διὸς θυγάτηρ ! . .

Καὶ πεσὼν ἐπὶ λίθου ἐθρήνηι τόσον θερμῶς, ὥστε καὶ ἐγὼ δὲν ἠδυνήθην νὰ κρατήσω τὴν συγκίνησίν μου . . .

Ἄλλ' ἰδοὺ μελαφὸς καὶ ἀγρίως βλέπων κλητὴρ μᾶς πλησιάζει καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Σωκράτην .

— Κύριε, τῷ λέγει, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κάθῃσθε ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ λίθου. — Εἶνε ἐπιγραφὴ ! . . .

Καὶ ὁ Σωκράτης κεχηνώς, μὲ πλάνον βλέμμα, χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν, ἀνηγέρθη βυθισμένος εἰς σκέψεις καὶ μελαγχολίαν.

Ἦδη ἐπλησιάζαμεν πρὸς τὸ μέρος ὁπότεν φαίνεται ἡ πόλις καὶ θέαμα λαμπρὸν καὶ ἐπιβάλλον ἀνελίσσεται πρὸ ἡμῶν. Ἦ

πόλις ταραχώδης, μυριόφωτος, ὡς μεγαθήριον, ὡς κῆτος ὑπὸ τοὺς πόδας μας ἀσπαῖρον, ἔχειτο λευκὴ καὶ νεφελώδης.

—Βλέπεις, τῷ λέγω, δεικνύων μὲ τὸν δάκτυλον, αὐτὸ τὸ κλιμακοειδές, τὸ δίκην πυραμίδος προέχον μὲ τὰς ἀπείρους θυρίδας καὶ τὴν ἀνεπεπταμένην ἄνωθεν σημαίαν κτίριον;

—Ὅρῳ τοῦτο.

—Τοῦτο, ὦ Σώκρατες εἶνε τὸ βουλευτήριον. Ἡ νεωτέρα Πνύξ. Ἐκατὸν πεντήκοντα σφῆκες ἐκμυζῶσι τὸν τάλανα τοῦτον τόπον.

—Καὶ διατί ἐγκλείονται ἐν τῷ σκότει, ὑπὸ τοιαύτην βαρεῖαν στέγην.

—Διότι αἰσχύνονται τὸν αἶθριον καὶ εἴρωνα οὐρανόν....

—Αὐταὶ δὲ αἱ αὖλακες καὶ αἱ χαράδραι καὶ αἱ σχισμαὶ τῆς γῆς, τί οὖν σκοποῦσι;...

—Ταῦτα, ὦ Σώκρατες, καλοῖνται ὁδοί.... Ὅρᾳς τὴν σχολιὰν ἐκείνην καὶ ἀκαθαρσιῶν ἔμπλεων καὶ βορβορώδη;—Εἶνε ἡ Περικλέους. Ἐτέρα δ' ὁμοία καὶ χεῖρων ἔτι ἐκεῖ μακράν...εἶνε ἡ φέρουσα τὸ ὄνομά σου.

—ὦ μέγιστοι θεοί! οἶον ὄνειδος! Οὐχ οἶόν τ' ἐστὶν ἀποσθεσθῆναι τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐκ τοῦ μiasματώδους ἐκείνου τέλματος.... Ἀλλὰ τὰ πολλὰ ταῦτα θνητιμαῖα τὰ ἀνὰ τὰς ὁδοὺς, τὰ τυμπανιαῖα πτώματα τί ἐστι;....

—Ταῦτα, ὦ Σώκρατες, κύνες καὶ γαλαῖ ἐστι, ἃ φονεύεται διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὸν πλεονασμόν, τῶν ἀνθρώπων φοβουμένων τὴν λύσταν.

—Ἀλλὰ τί οὐ καὶ τοὺς ἀνθρώπους ταύτῳ τρόπῳ καταφθείρουσι; Καὶ γὰρ οὗτοί μοι δοκοῦσι πολλῶ γε πλεῖον λυσσωδέστεροι καὶ τῇ μανίᾳ εὐεπιφορώτεροι....

—Ἄλλ' αἱ τρῶγλαι ἐκείναι, ἐξακολουθεῖ ὁ Σωκράτης, καὶ αἱ υπόγειοι οἰκῆσεις ὅπου ῥῦπος καὶ σκότος οἰκεῖ, τί ἐστι;

—Ταῦτα, ὦ Σώκρατες, «Δημοτικὰ Σχολεῖα» καλοῦνται. Ἐκεῖ ἐκπαιδεύονται καὶ ἀνατρέφονται καὶ τὰ ἐλληνικὰ γράμματα οἱ παῖδες τῶν Ἑλλήνων διδάσκονται....

—Τὸ δὲ σκοτεινὸν καὶ μυστηριῶδες ἐκεῖνο οἶκημα τὸ περὶ τὸ βουλευτήριον μῶν ἢ ἐμῇ φυλακῇ ἐστι;... Καὶ γὰρ μίαν μόνην θύραν ἔχει οὐδεμίαν δ' ἐτέραν ὁπῆν.

—Τοῦτο, ὦ Σώκρατες, εἶνε ἀθηναϊκὸν κομμωτήριον, οὐχὶ δ' ὅμως εὐαρέστους ὁσμάς ἀνὰ τὴν πόλιν ἀναπέμπον.... Χρῶνται δ' αὐτῷ οἱ πολῖται ὡς ὅτε ὑμεῖς ἐπὶ θᾶκον ἐξήρχεσθε.

—Καὶ ὁ ἐκ ξύλου ἐκεῖνος ἐκεῖ ναῖσχος μῶν βαρβάρῳ τινὶ θεῷ Ἰόρῳ ἀφιέρωται;

—ὦ, πολλοῦ γε καὶ δεῖ! Ναῖσχω τοῦτον προσωμοίακας;

Ἄλλ', ὦ γαθέ, καὶ τοῦτο ὁμοίον τι τῷ προλαβόντι· τὸ δὲ Χόρν ὄνομα ἐστὶ τοῦ κατασκευάσαντος.

— Οὗτοι δέ, ὦ βέλτιστε, οἱ ἀνακυκῶντες καὶ ταραττοντες τὴν πόλιν, οἱ ἐρυθρὰς στολὰς φέροντες, οἱ ἄνω καὶ κάτω τρέχοντες, οἱ βεβαχκευμένοι καὶ μαινόμενοι καὶ ἄγριοι ὥσπερ παρδάλεις, τίνες εἰσὶν; . . .

— Οὗτοι ἀστυνομικοὶ κλητῆρες εἰσὶν, οἱ τὴν φρούρησιν καὶ ἀσφάλειαν ἐντεταλμένοι. . .

— Ἀλλ', ὦ λῶστε! οὗτοι, μὰ τὸν Δία, ταραχὴν, θόρυβον καὶ ἀληθῆ στάσιν ποιοῦνται. . .

— Ἀληθῶς, ὦ ἀνδρῶν σοφώτατε, ἄλλ' οὕτω εἴθισται παρ' ἡμῖν. Καὶ γὰρ ἐνταῦθα ὁ θόρυβος σιγὴ ἐστὶ καὶ τὸ ἔγκλημα ἀρετὴ καὶ ἡ ἀκοσμία σεμνότης καὶ ἡ μέθη νηφαλιότης καὶ ἡ ἀνάδεια αἰδῶ καὶ ἡ φλυαρία σιωπὴ. . .

— Ὅ,τι οὖν ἐδίδασκον οἱ σοφισταὶ τὸ πάλαι ἤδη γίγνεται. . .

— Πρόδοσ καὶ Πολιτισμός! Ἴδου τὸ σύνθημα τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων. Πρωτότυπος ἐν πᾶσιν!

— Ἐκεῖνος δὲ ἐκεῖ μακρὰν ὁ ἐκ μαρμάρου ἀνδρίας ὁ πρὸ τοῦ λαμπροῦ ἐκείνου κτιρίου ὁ παχὺς ὥσπερ Βάκχος καὶ βαρὺς καὶ δύσθυμος καὶ κάτω νεύων καὶ οἶονεὶ ἐκ φθειρῶν τρυχόμενος, οὕτω γὰρ τὸ τῆς ὀφews ὕψος ἐμφαίνεται, τίς ἐστι; καὶ γὰρ σφόδρα με θλίβει ὁ ἀνὴρ οὕτω γυμνὸς ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς ἐκείνης ἑδρας διτηνεκῶς ἀναυδος καὶ ἡλιθίως παραμένων.

— Οὗτος, ὦ Σώκρατες, εἶσαι σὺ ὁ ἴδιος!

— Ἐγώ! — Ἐγώ! — Ἐγώ! — ὦ θεοὶ Ὀλύμπιοι, ὦ ὑψιβρεμέτα καὶ τερπικέραυτε καὶ ἐρίγδουπε καὶ νεφεληγερέτα καὶ πατὴρ ἀνδρῶν καὶ θεῶν τε Ζεῦ! ἄρ' ἀνέχοιο ἂν ἐπὶ πλεῖον τὴν ἀναίδειαν τῶν ἀνθρώπων. . . Καὶ σὺ, ὦ ἀργυρότοξε υἱὲ τῆς Διὸς, ὦ σὺ θεὲ Ἀπολλὼν! . . . Τί οὐ τὸ τόξον ταχέως τείνεις καὶ τοὺς βεβήλους τούτους ἀπογόνους οὐ βροτολοιγοῖς οἰστοῖς βάλλεις; Καὶ ταῦτα λέγων ὁ Σωκράτης ἤρξατο τρέγων ὡς μαινόμενος ἀφρίζων ἐκ θυμοῦ καὶ κραυγάζων ἀγρίως μετὰ βοῆς καὶ πατάγου. . . Ἐγὼ εὐρέθην εἰς δύσκολον θέσιν. . .

— Ἀλλά, μὴ κάμνετε οὕτω, πρὸς Θεοῦ! . . . ἡσυχάσατε! . . .

— Οὐδέποτε! Φεύγω, φεύγω! οἷον ἄγος, οἷα ὕβρις! . . .

— Σταθῆτε! Μὴ βιάζεσθε! δὲν εἶνε καὶ τόσον. — Ἀλλ' ἐκεῖνος ἔφευγεν ἔτι. Ἐτρεῖξα κατόπιν, τὸν καθικέτευσα νὰ παραμείνῃ, νὰ καθίσῃ ὀλίγας ἡμέρας ἀκόμη· τῷ εἶπον περὶ τοῦ Πανεπιστημίου, περὶ τῶν Σχολῶν μας, περὶ ναυτικοῦ καὶ περὶ τόσων ἄλλων· ἄλλ' ἐστάθη ἀδύνατον νὰ τὸν καταπραῶνῃ. . . Ἦτο ἔξω φρενῶν. Διηυθύνετο πρὸς τὸν σιδηρόδρομον.

—Τούλάχιστον ἄς υπάγωμεν, καθὼς πρὶν ἐλέγατε, μὲ τοὺς πόδας μέχρι Πειραιῶς!

—᾽Ω, ποτέ, ποτέ! Εὐτυχῶς ἔστι τρόπος ὅπως φύγη τις θᾶσσον καὶ μετὰ μείζονος σπουδῆς... Σωτήριός μοι δοκεῖ νῦν ὁ σιδηροῦς οὗτος δρόμος....

Παρήλθον ἔκτοτε ἔτη χωρὶς νὰ γνωρίζω τι περὶ τοῦ μεγάλου φιλοσόφου... Κατέβη εἰς τὸν Ἀδην χωρὶς νὰ μοι εἴπῃ οὐδὲ ἓν ὕστατον «Χαῖρε»....

Προχθὲς αἰφνης ἔλαβον τὸ ἐξῆς δελτάριον μὲ τὴν σφραγιᾶ καὶ τὸ γραμματόσημον τοῦ βασιλείου τοῦ Πλούτωνος καὶ ὅπερ ἀποσφραγίσας ἀνέγνων....

«᾽Ω βέλτιστε,

Θαυμάζω πῶς οἷόν τέ ἐστίν ἐν Ἑλλάδι εἰσέτι ζῆν καὶ ἀναπνεῖν.... Πολλοὶ νεώτεροι Ἕλληνες κατέρχονται καθ' ἑκάστην εἰς Ἀδην, ἀλλ' ἀτυχῶς οὐ δύναμαι μετ' αὐτῶν συνομιλῆσαι καὶ γὰρ οὐ τὴν ἀρχαίαν οἶσας διάλεκτον... Ἐξ ὧσων ἐνόησα συζητοῦσι καὶ ἐνταῦθα αἰεὶ περὶ πολιτικῆς καὶ γὰρ τὴν λέξιν «κορδόνι» διηνεκῶς ἐν στόματι ἔχουσιν... Εἶνε δὲ πάντες ἐμπειρησμένοι κονιορτοῦ καὶ βορβόρου καθάπερ οἱ πρὸ 19 αἰώνων ἐκ Πομπηίας κατελθόντες.... Ἐάν ποτε κατέλθῃς φρόντισε ὅπως ἀποβάλῃς τὸν κονιορτὸν τῶν ἐνδυμάτων καὶ γὰρ οὐδεμίαν ψήκτραν ἐνταῦθα εὐρήσεις. Φρόντισον ὅπως ἐξαλειφθῇ τὸ ὄνομά μου ἐκ τῆς ὁμωνύμου ὁδοῦ καὶ ὅπως τεθῇ ἕτερον ὄνομα εἰς τὸν εἰδεχθῇ καὶ ἡλίθιον ἐκεῖνον ἀνδριάντα. Ἦκουσα γῆς τὴν δείλῃν ὅτι ὁ Αἰάκος ἐν νῶ ἔχει τὸν Σισυφον εἰς Ἑλλάδα ἐξαποστεῖλαι ἵνα πρωθυπουργὸς ἐν αὐτῇ ἀναγορευθῇ.... Μοὶ ἐπρότεινε ταῦτὸ καί μοι, ἀλλὰ προσέβλεψα αὐτὸν τοσοῦτον ἀγρίως, ὥστε ἐδέησε σιγῆσαι. Ἐνταῦθα ἐνέτυχον πολλοῖς σοφοῖς ἀνδράσι τῷ Κοραῇ καὶ ἄλλοις σφόδρα μακαρίοις καὶ ἀσμενιζομένοις τῇ ἐν Ἀδὴ διαμονῇ.... Οὐδεὶς ἐφίεται παρ' ὑμῖν ἀνελθεῖν....

Ταῦτα καὶ χαίρειν σε κελεύει

Σωκράτης.»

Καὶ ἐξύπνησα τρίβων τοὺς ὀφθαλμούς....

Τῇ 15 Μαρτίου 1891.

ΑΛ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ